

Prof. dr hab. Marta Wierzbieniec
dziedzina: sztuki
dyscyplina: sztuki muzyczne
(Instytut Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego,
Akademia Muzyczna w Krakowie,
Dyrektor Filharmonii Podkarpackiej)

Rzeszów, 31. 03. 2022 r.

RECENZJA

pracy doktorskiej Pani mgr Justyny Szeli - Adamskiej w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuk muzycznych.

Zleceniodawca opinii:

Rada Dziedziny Sztuki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy - na podstawie uchwały nr 20/2021/2022 tejże Rady.

Recenzję sporządzono opierając się na zapisach ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

Poza pracą doktorską i jej streszczeniem w języku polskim oraz w języku angielskim, a także nagraniem koncertu na płycie DVD, nie przedstawiono żadnych danych o Doktorantce, takich jak np. życiorys, przebieg aktywności zawodowej, itp.

Praca doktorska mgr Justyny Szeli – Adamskiej nosi tytuł „Interpretacja muzyczna hymnu *Gloria in excelsis* - na przykładzie śpiewu chorałowego oraz kompozycji Johna Ruttera i Boba Chilcotta”. Doktorat został zrealizowany pod promotorską opieką prof. dra hab. Grzegorza Oliwy.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

1. Dzieło artystyczne

Podstawę do oceny w procedurze postępowania o nadanie stopnia doktora Pani Justynie Szeli - Adamskiej w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuk muzycznych, stanowi dzieło artystyczne w postaci płyty DVD, zawierającej nagranie koncertu, na który złożyły się utwory muzyczne, będące przedmiotem rozważań Doktorantki w pisemnym opisie projektu artystycznego.

Koncert, który stanowi podstawę do ubiegania się o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuk muzycznych, odbył się w dniu 5. czerwca 2016 roku, w Sanktuarium Matki Bożej Rzeszowskiej - Bazylice oo. Bernardynów w Rzeszowie. Wzięli w nim udział: Chór

Akademicki Politechniki Rzeszowskiej, dziewięcioosobowy zespół instrumentów dętych, dwóch perkusistów oraz organista - Tomasz Zając. Partie solowe wykonali: Jadwiga Kot - sopran, Aneta Nurcek - sopran, Sarah Britton - alt oraz Maciej Szela - kantor. Na program koncertu złożyły się następujące kompozycje: *Gloria z Missae IX*; „Cum Jubilo“, *Gloria* Boba Chilcotta i *Gloria* Johna Ruttera. Całością dyrygowała Justyna Szela – Adamska.

Wszystkie wybrane kompozycje, o różnicowanym charakterze i obsadzie wykonawczej zostały właściwie wykonane, z zachowaniem różnego rodzaju elementów mających zasadnicze znaczenie w interpretacji dzieła muzycznego. Dyrygentka wykazała się odpowiednią dbałością w zakresie przygotowania wokalnemu zespołu chóralnego, zarówno w składzie męskim, jak i mieszanym. Właściwie poprowadziła też zespół instrumentalny. Dbałość o odpowiednią emisję głosu w śpiewie chorałowym oraz w zaprezentowanych pozostałych kompozycjach jest cechą charakterystyczną tych wykonań. Może niekiedy soprany śpiewają swoją partię zbyt jasnym i płaskim dźwiękiem, ale nie przeszkadza to w odbiorze całości. Dbałość o wiele szczegółów, m.in. o odpowiednią artykulację, respektowanie zmian agogicznych i dynamicznych, właściwe frazowanie, to tylko niektóre z elementów, charakteryzujących tę prezentację. Soliści współpracują z chórem, a zespół instrumentalny – w zależności od faktury i zastosowanych technik kompozytorskich; dyskretnie towarzyszy pozostałym wykonawcom, albo w innych fragmentach z powodzeniem realizuje swoje partie pierwszoplanowe. Właściwe jest także zachowanie odpowiedniego stopniowania muzycznej narracji. Może należałoby w kilku miejscach bardziej różnicować, skontrastować interpretację poszczególnych, prezentowanych fragmentów, ale niewątpliwie – koncepcja przyjęta przez Dyrygentkę sprzyjała stworzeniu nastroju uduchowionej modlitewności i kontemplacji. Na uznanie zasługuje widoczne i słyszalne zaangażowanie emocjonalne wykonawców w realizację powierzonych im zadań artystycznych.

2. Praca pisemna

Po interesującym *Wstępie*, w którym Autorka uzasadnia wybór tematu i wprowadza w problematykę poruszaną w *Rozprawie*, wskazując jednocześnie tezy oraz założenia do swoich naukowych rozważań i artystycznych działań, następują cztery rozdziały. Pierwszy jest omówieniem roli i znaczenia muzyki w tradycji Kościoła. Doktorantka wskazuje tu zarówno biblijne źródła muzyki pierwotnego Kościoła i jej rozwój do Soboru Trydenckiego, a także po nim, podając następnie kierunki odnowy muzyki po Soborze Watykańskim II . Rozdział drugi zawiera informacje na temat rozwoju muzyki kościelnej w Anglii z uwzględnieniem jej samych początków oraz ogólnej charakterystyki muzyki w Kościele anglikańskim. W trzecim rozdziale pracy, po przedstawieniu hymnu *Gloria in excelsis* w liturgiach: katolickiej i anglikańskiej, autorka przechodzi do kolejnego, czwartego rozdziału, w którym koncentruje się na relacjach słowno –

muzycznych w interpretacji hymnu *Gloria in excelsis*, zarówno w śpiewie chorałowym, jak i w wybranych kompozycjach: Johna Ruttera i Boba Chilcotta. Rozdział ten zawiera nie tylko analizę wymienionych kompozycji w aspekcie elementów dzieła muzycznego, ale jest przykładem poszukiwania i prowadzenia naukowych dociekań w obszarze określania związków pomiędzy słowem a dźwiękiem w utworze muzycznym, napisanym do tekstu zawierającego treść słowną. Pracę wieńczy interesujące *Zakończenie*, zamieszczony jest także wykaz Bibliografii oraz Aneks. Do pracy pisemnej dołączono płytę DVD, na której zarejestrowano koncert pt. „Gloria in excelsis Deo” - stanowiący dzieło artystyczne - jako fundamentalną część doktoratu.

Pani mgr Justyna Szela – Adamska podjęła się trudnego zadania; przedstawienia utworów muzycznych, które powstały w różnorodnej konwencji. Rozważania naukowe i praca badawcza, którą przeprowadziła, dotyczyły nie tylko analizy muzycznej wybranych kompozycji, ale szerokiego aspektu funkcjonowania, roli i znaczenia szeroko rozumianej muzyki związanej z liturgią. Bardzo pozytywnie oceniam wywody Autorki, które nie tylko są poprawnie sporządzone i przedstawione, ale zawierają wiele elementów wskazujących na samodzielność myślenia i wnioskowania Doktorantki. Kolejne rozdziały nasycone są wiedzą szczegółową, opartą na właściwie dobranej literaturze. Wiele poruszanych wątków, omawianych interesująco i dociekliwie, może być przykładem interdyscyplinarności w problematyce dotyczącej struktury, przeznaczenia i praktyk wykonawczych dzieła muzycznego o charakterze religijnym. Należy tu bowiem wyraźnie zaznaczyć, że Autorka pracy nie ograniczyła się tylko do przedstawienia zagadnień związanych z analizą harmoniczną, strukturalną, itp. wybranych utworów, ale przedstawiła je w bardzo szerokim kontekście; od źródeł historycznych samego tekstu, po zagadnienia interpretacyjne, wykonawcze.

Praca zawiera poprawnie sporządzone odsyłacze, chociaż niepotrzebnie występują powtórzenia w przywoływaniu źródła. Autorka nie zastosowała bowiem terminów: „op. cit.”, „jak wyżej” albo „tamże”. Nie zawsze podane są daty korzystania ze źródła internetowego. Niektóre sformułowania napisane są w prostych, krótkich zdaniach, sprawiając niekiedy wrażenie - być może nawet nieco naiwnych stwierdzeń, np. na stronach: 7, 11, 21, 61, ale w kontekście całości rozprawy, nie ma to znaczącego wpływu na pozytywną ocenę pracy. Szkoda, że Doktorantce nie udało się uniknąć pojawiających się błędów językowych, stylistycznych, powtórzeń słów, czy tzw. literówek, a także błędów interpunkcyjnych, np. na stronach: 7, 9, 11, 14, 20, 21, 22, 25, 30, 38, 61, 63, 64. Przykłady nutowe nie zawsze rozpoczyna klucz otwierający pięciolinię, można więc jedynie domyślać się o jaki klucz muzyczny chodzi. Dotyczy to m.in. stron: 47, 48, 49, 50, 51. Trafniejszym określeniem byłoby użycie nazwy „Spis przykładów nutowych”, jak „Spis

przykładów muzycznych”. Te drobne błędy nie zaburzają jednak jasnego, niekiedy osobistego, interesującego przekazu treści, zawartego w całości pracy.

Pisemna praca Doktorantki jest spójna z dziełem artystycznym przedstawionym na płycie DVD.

Poruszany przez Doktorantkę temat jest nowym opracowaniem, innowacyjnym, nie mającym jeszcze tego typu wzorców w literaturze przedmiotu, tym bardziej zasługuje na uznanie i pozytywną ocenę całości przedsięwzięć, tj. przedstawienia dzieła muzycznego wraz z jego opisem – w ramach przewodu doktorskiego.

Przedstawioną do oceny pracę doktorską oceniam pozytywnie, zarówno - jako interesujące zjawisko artystyczne, zarówno poprzez sam dobór repertuaru, jak i jego prezentację. Pani mgr Justyna Szela - Adamska poprzez realizację dzieła artystycznego, jak i w pracy pisemnej, będącej integralną częścią przewodu doktorskiego, dobrze przedstawiła, uzasadniła i zrealizowała, założenia przyjętej koncepcji.

Za bardzo istotny element w przedstawionej pracy, uważam włączenie do projektu dzieł o charakterze uniwersalnym, które przez Doktorantkę są nie tylko odpowiednio dobrane, wykonane i scharakteryzowane. Wnikliwość, dociekliwość i argumentacja Pani mgr Justyny Szeli – Adamskiej w tym zakresie – w pełni przekonują.

Podsumowanie:

Wszystkie założenia artystyczne i pozostające w ścisłym związku koncepcje naukowe - zostały spełnione.

Konkluzja:

Przedstawione do oceny osiągnięcie artystyczne i naukowe mgr Justyny Szeli – Adamskiej jest znaczącym wkładem w kształtowanie kultury muzycznej naszego kraju. Stwierdzam, że przedstawiona praca stanowi podstawę do nadania Pani mgr Justynie Szeli – Adamskiej stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuk muzycznych.

Prof. dr hab. Marta Wierzbieniec